

[Axel Dam.]

ude paa Landet som i Byerne. Det lyder maaske nok paradoksalt, men det forholder sig virkelig saaledes, at man ofte hos den jævne Mand paa Landet hører de mest rammende Ord om de Problemer, som de kloge Hoveder i højt betroede Stillinger i deres indbildte Klogskab gør indviklede og uløselige, indtil en politisk ufordærvet Sjæl ligesom Barnet i H. C. Andersens Eventyr „Kejserens nye Klæder“ afslører Humbugen ved at sige det, som alle fornuftige Mennesker tænkte, men ikke turde sige af Frygt for at blive anset for naive.

Retsforbundet er et saadant naivt Parti, som har paataget sig den indtil videre lattervækkende Opgave at tale Fornuftens Sag i en ufornuftig Verden, men ved Omgang med andre Partier har vi Repræsentanter paa Rigsdagen maaske tabt noget af Evnen til at sige det saa simpelt, at enhver kan forstaa det. Derfor er det saa forfriskende for os at komme i Lag med f. Eks. jydsk Bønder, der ofte kan udtrykke det bedre end en stakkels Dr. phil., som har gaaet i den sorte Skole.

Den mest rammende Karakteristik, jeg har hørt af Forskellen mellem det politiske System, vi forfægter, og det, som har Udtryk i de Lovforslag, som behandles i dette høje Ting, skyldes en jydsk Bonde, som fra sin Skoletid i Folkeskolen mindedes Wessels Fortælling om Smeden og Bageren og anvendte den paa de nuværende politiske Forhold. Dommeren er Regeringen og Rigsdagen. De 4 Borgere, der henvender sig til Dommeren for at redde Smeden, er de 4 politiske Velfærdspartier, og den begrædelige Bager, der maa undgælde for Smedens Brøde, er Skatteyderne. Den eneste Person, der stadig skifter Maske i dette Drama, er Smeden. Snart optræder han som Landmandsbanken, snart som det kongelige Teater og i Øjeblikket som Kapitalmagtens Interesse i Landbrugets Rentabilitet, men Partiernes Tale er stadig den samme og lyder som hos Wessel: „Velviseste, vi ved, paa Landets Vel I altid ser“. Kun Fortsættelsen varieres efter Omstændighederne og kan lyde f. Eks.: „Men Landets Vel beror derpaa, at Landmandsbanken kan bestaa“, eller „Landets Vel beror derpaa, at det kongelige Teater kan bestaa“, og nu lyder det paa, at „Landets Vel beror derpaa, at Højfinansen kan Renter faa“. Og Domsafsigelsen foregaar stadig efter Recepten hos Wessel: „Den arme Bager“, d. v. s. Skatteyderne, „maa undgælde derfor til velfortjent Straf for sig“ — velfortjent paa

Grund af de Repræsentanter, de vælger — og Retsstatsfolk til Afsky og Skræk.

Retfærdigheden byder dog at tilføje, at en sundere Betragtning sporadisk har stukket Hovedet frem i dette høje Ting. Saaledes stemte det radikale Parti, saa vidt jeg ved, for at lade Landmandsbanken sejle sin egen Sø, og enkelte Venstremænd, vistnok 8, foretrak ved Afstemningen om det kongelige Teaters Salg at følge deres sunde Fornuft eller deres Retssans fremfor at følge deres Parti, der den Gang havde en Undervisningsminister i Spidsen, Hr. Byskov, som, baade før han blev Minister og efter den Tid, han har været Minister, har sagt mange kloge og frisindede Ord.

Men i det store og hele er det ikke Retssynspunkter, de store Partier anlægger, det er Synspunkterne fra „Smeden og Bageren“; de dømmer ud fra de Virkninger, de mener at kunne forudse, og det er jo noget, der kan diskuteres om til Dommedag. Ingen kan med Sikkerhed sige, hvad der vilde være sket, om Smeden, som han burde, var blevet henrettet i Stedet for den uheldige Bager. Vilde Landsbyen til evig Tid være kommet til at mangle Hestesko og Vognsbeslag, eller vilde der ikke snarere have nedsat sig en ny Smed? Skulde det virkelig være nødvendigt at vide dette, inden man træffer Valget mellem Ret og Uret?

Hvad vilde der være sket, hvis Landmandsbanken havde faaet Lov til at passe sig selv i Stedet for at gøre Skatteyderne til tvungne Aktionærer i den? Ja, Debitorerne kunde vel ikke komme til at hæfte for mere, end de skyldte, og Kreditorerne har vel i det Beløb, hvormed Bankrenten overstiger Sparekasserenten, indkasseret den Risikopræmie, som de nok vil gøre sig til gode med, saa længe der ingen Risiko menes at være, men som de, saa snart Risikoen bliver effektiv, vil have flyttet fra Smeden over til Bageren, til Syndebukken for alle Politikernes Indgreb og Fejlgreb, Skatteyderne.

Hvad vilde der være sket, om man ikke havde fritaget Nationalbanken fra at indløse sine Sedler med Guld? Jeg var den eneste i dette høje Ting, der stemte imod denne Lov, og mine Partifæller stemte heller ikke for den. Jeg kan ikke med Bestemthed sige, hvad der vilde være sket paa Verdensmarkedet, men jeg kan med Bestemthed sige, at det, der skete, var en Uret, hvis eneste Undskyldning kunde være den, at den maaske bødede lidt paa en tidligere begaaet Uret i modsat Retning. Der vilde være sket det, siger man, at Guldet var gaaet